

Antwoord van de VRT-ombudsdienst

op mijn Open Brief aan de VRT over haar morele autoriteit (18-03-2022)

en tegelijk mijn reactie hierop (16-04-2022).

Wie de Open Brief nog eerst wil lezen: hier is de [korte versie \(2,5 blz\)](#) en hier de [langere, dieper uitgewerkte versie \(10 blz\)](#).

(brief van de ombudsdienst in zwart, mijn reactie in rood)

Beste William Laenen,

16-04-2022

Ik wil je allereerst bedanken om tijd te nemen mijn Open Brief te lezen en erop te antwoorden. Dat waardeer ik zeker. Ik besef dat het voor de VRT en de ombudsdienst niet evident moet zijn om de vele duizenden reacties per jaar te lezen en erop te reageren. Toch heb ik het gevoel (1) dat u mijn punt niet helemaal begrepen hebt, en (2) dat uw antwoord erop slechts ten dele juist is. Mag ik nog wat verduidelijken?

Ik voeg mijn reacties in rood tussen jouw betoog, OK?

Geachte Heer Ignace Demaerel, 08-04

We hebben je open brief goed ontvangen. Je hebt er je werk van gemaakt in een 10 bladzijden tellende uiteenzetting. Je ergert je aan VRT. **Niet aan de VRT als zodanig!** Niet aan kleine details of privé-emoties, maar aan structurele zaken en principiële redactiekeuzes: meer bepaald over de fundamentele ethische thema's en het gebrek aan neutraliteit, pluralisme en balans in de berichtgeving hierover.

Als ik je hele betoog lees, kan ik me niet van de indruk ontdoen dat het je niet zozeer om de neutraliteit of het pluralisme op zich te doen is. Maar dat vooral het afnemend succes en de krimpende invloed van de oude Katholieke waarden je dwarszit. **Ik wil verduidelijken: niet de katholieke waarden (want ik ben zelf niet katholiek), maar de christelijke waarden (wat veel breder is). En ik zou ze ook niet 'oud' noemen, want daarmee suggereert u (opnieuw!) dat ze voorbijgestreefd en ouderwets zijn; in vele opzichten zijn ze juist modern en progressief.**

Misschien heeft dat standpunt te maken met je rol als pastor. Je stelt VRT Nieuws verantwoordelijk of minstens mee-verantwoordelijk (**dit laatste zeker wel**) voor de teloorgang van die Katholieke invloed. Dat is een persoonlijke visie natuurlijk. Je haalt nergens concrete voorbeelden aan van foute keuzes die de redactie gemaakt heeft waardoor ze dat veroorzaakt heeft. **Ik haal juist een heel lange lijst aan! Maar om mijn brief, de lange versie dan, beknopt en leesbaar te houden, heb ik dit inderdaad slechts beknopt gedaan; ik zou echter moeiteloos een lijst van concrete voorbeelden kunnen maken.**

Je kan het ook anders bekijken: VRT Nieuws is een venster op de wereld en op de Vlaamse samenleving. Het is niet omdat de wereld achter dat venster verandert dat het venster daar schuld aan heeft of verantwoordelijk voor is. **U doet opnieuw exact wat ik aanklaag: de VRT-redactie doet alsof ze enkel neutraal weergeeft wat er in de samenleving gebeurt, maar dit**

klopt totaal niet: de eenzijdigheid waarmee bepaalde (morele) tendenzen gepresenteerd worden, promoot de facto de alternatieve visies en stelt de 'oude' waarden voor als ouderwets. Dit decennialang herhalen 'masseert' de publieke opinie in één bepaalde richting. Dat onze samenleving de laatste decennia ingrijpend veranderd is, is een feit. Dat is overduidelijk. Dingen als het huwelijk, abortus, transgenders, vooruitgang op gebied van geneeskunde, voortschrijdende wetenschappelijke inzichten, ... worden nu anders bekeken, ingeschat en gewaardeerd dan enkele tientallen jaren geleden. Maar een analoge evolutie heeft zich ook voltrokken in ons omringende en andere democratische landen waar de invloed van VRT Nieuws onbestaande was. Dit klopt - deels tenminste. Ik zeg in mijn brief ook dat de mainstream media, en dat geldt in een groot deel van de westerse wereld, in hetzelfde bedje ziek zijn. Maar ik merk overduidelijk in landen als Nederland of Engeland een veel gezonder omgaan met godsdienst in de media: men spreekt er veel opener over, zwijgt het niet dood; er is minder die krampachtige taboesfeer zoals in Vlaanderen. Ik vrees dat België hier meer onder de invloed van de Franse laïcité is: die aversie van en allergie aan kerk en religie sinds de Franse Revolutie. Jammer, want ik geloof oprecht dat kerk en staat ook gewoon goede vrienden kunnen zijn zonder elkaar wederzijds te bevechten of te wantrouwen.

Is de tanende populariteit van de Katholieke Kerk in Vlaanderen een gevolg van het feit dat VRT Nieuws berichtte over onderwerpen als Operatie Kelk en bisschop Vangheluwe of is het een gevolg van het jarenlange grensoverschrijdend gedrag waarvan kopstukken van de Kerk op de hoogte waren en bleven zwijgen en waarover VRT Nieuws berichtte? Dat zou een interessant onderzoek zijn. Dit vind ik geen ernstig argument, om twee redenen: (1) de seculariserende invloed van VRT was al decennia bezig vóór het schandaal Van Gheluwe (2010). In de jaren '70 en '80 was VRT al duidelijk links en rood, ook op moreel gebied. En (2) hoe de zaak van de kerkpedofilie in de pers kwam, was écht niet mooi en sereen. Ik ben het er 100% mee eens dat de vele pedofilieschandalen aan het licht moesten komen en dat de kerk grote fouten gemaakt heeft in het toedekken ervan. Maar, eerlijk waar, dit hele proces werd in de media maandenlang uitgemolken, jarenlang opgerakeld, in de verf gezet, uitvergroot: de schandaalsfeer en sensatie errond zijn natuurlijk ideaal om de kijkcijfers de hoogte in te jagen. Maar ook was en is de kerk een ideaal mikpunt om op te schieten. Het leek of de VRT ervan smulde om de kerk zo vernederd te zien worden. De aandacht ervoor was buiten elke verhouding. In de jaren erna kwamen pedofilieschandalen aan het licht in quasi elke sector: sport, cultuur, media, Hollywood... en telkens kreeg dat in de media een 'normale' hoeveelheid aandacht, in schril contrast tot... Om een ander voorbeeld te geven: in 1991 vermoordde Jean Renneboog, de VUB-rector, zijn vrouw en probeerde dat te camoufleren als een auto-ongeluk. Hij was een notoir vrijzinnige en vrijmetselaar. In de pers werd dit laatste nooit vernoemd, en werd natuurlijk nooit de vrijzinnigheid of vrijmetselarij aangevallen als instituut, als hypocriet en corrupt enz. Waarom werd het kerkinstituut in de zaak Van Gheluwe wél massaal aangevallen, en wordt er (altijd?) met twee maten en gewichten gemeten?

Zoals je zelf al aangeeft, heeft VRT geen overheidsopdracht om zoals jij het noemt "een moreel kompas van onze samenleving" te zijn. VRT Nieuws heeft ook niet de ambitie om dat te zijn. VRT NWS voert zo goed mogelijk de beheersovereenkomst uit. Daar wordt VRT NWS ook op gecontroleerd en beoordeeld. VRT Nieuw probeert zoveel mogelijk Vlamingen te informeren op een kwalitatieve manier. De journalistieke deontologie vereist onpartijdigheid. Verder onderschrijft VRT waarden die zo universeel mogelijk zijn zoals de universele rechten van de mens, democratie, verdraagzaamheid, Dit alles is juist: ik geloof in de goede intenties van de VRT en zie ook veel goede programma's. Maar misschien gaat het vooral om blinde vlekken. Ik denk dat u mijn punt niet ziet, omdat uzelf tot de mainstream

behoort. Dit is echt niet als een persoonlijke kritiek op ú bedoeld, maar dit is een algemener mechanisme. Het is vergelijkbaar met wanneer, pakweg 30-40 jaar geleden, vrouwen erg stredden voor gelijke rechten, en mannen zich afvroegen: Waar doen die vrouwen zo moeilijk over? Omdat mannen bij de 'dominante groep' behoorden, zagen zij niet hoe vrouwen wel degelijk vaak ongelijkheid aanvoelden als pijnlijk en vernederend. Hetzelfde bijv. bij zwarten in ons land: wij, blanken, voelen nauwelijks aan hoe zij de ongelijke behandeling dagelijks ervaren in grote en kleine dingen, en op pijnlijke manier. Wel, zo ook ervaar ik als gelovige de berichtgeving in de VRT over het christelijk geloof en haar waarden als erg onrechtvaardig, uit balans, kwetsend, onrespectvol, discriminerend, bevooroordeeld. Sinds ik deze Open Brief op mijn website en Facebook-pagina geplaatst heb, is ze al door tallozen gedeeld en overgenomen, en ik krijg van verschillende kanten de verzuchting: Eindelijk eens iemand die duidelijk zegt wat ik al jaren denk... Ik weet zeker dat ik voor duizenden, tienduizenden of meer spreek; maar weinigen verheffen hun stem hierover: ze lijden in stilte. Is dit een christelijke eigenschap? Andere, vaak zeer kleine groepen, roepen soms moord en brand voor kleine probleempjes, nietwaar?

Je vindt dat VRT NWS "Enkel één kant van de zaak belicht: de voorstanders krijgen de micro en tegenstanders niet. En wie het podium krijgt wordt door de redactie beslist. De tegenstemmen onder de mat worden geveegd." Ook dat is een bewering zonder concrete voorbeelden. **Hoezo, is de lijst die ik noem nog niet lang genoeg?** Bij de nieuwsombudsman komen van zowat alle kanten van het spectrum klachten en opmerkingen binnen. Er zijn ook kijkers die klagen dat VRT nog veel te veel binnen het Christelijke referentiekader blijft van Kerstmis, Pasen en zo meer. **Dat vind ik vreemd, maar ik beseft dat er ook (kleine?) groepen mensen zijn die liefst elke referentie naar religie uit de openbare sfeer willen weren, 1500 jaar christelijke erfenis uitgommen. Zoals gezegd baseer ik mij ook op feiten en statistieken: wanneer 60% van de bevolking zich christelijk noemt, vind ik dat het geloof slechts zéér weinig aandacht krijgt, terwijl dit voor een deel van de bevolking een belangrijk stuk van hun leven is. In 2017 werden de weinige uurtjes religieuze uitzendingen dan ook al geschrapt.**

Dus, dank voor uw reactie en antwoord, maar ik blijf echt bij mijn punt dat de VRT in ethische kwesties een zeer eenzijdige koers vaart, en dat dat in mijn ogen een 'objectief onrecht' is. En ik hoop nog steeds dat dit ernstig genomen wordt op hoger niveau en hier iets concreets aan gebeurt.

Met vriendelijke groeten,

William Laenen

medewerker van VRT-Nieuwsombudsman Tim Pauwels.

Even vriendelijke groeten terug,

Ignace Demaerel